

Rakoncay Zoltán (1929–2018)

Hosszan tartó súlyos betegség után ez év szeptember 10-én, életének 89. életévében hunyt el Rakoncay Zoltán, Kaán Károly-díjas, Pro Natura-díjas okleveles erdőmérnök, külkereskedelmi mérnök-közgazdász, az Országos Erdészeti Egyesület Tiszteletbeli Tagja, az Egyesület korábbi általános alelnöke, a Magyar Köztársasági Éremrend Középkeresztjével kitüntetett nyugalmazott államtitkár, miniszterhelyettes, az Országos Természetvédelmi Hivatal egykori elnöke, a hazai intézményes természetvédelem megteremtője, tanszékvezető egyetemi docens.

Erdész családban született 1929-ben, Nyestán. Édesapja és nagybátyja is kincstári, állami erdészek voltak, az ő szakmai életútjuk meghatározta későbbi pályaválasztását, erdész elhivatottságát.

Édesapját összesen 14 alkalommal helyezték át – Görgényszentimrértől Diósgyőrön – különböző királyi erdőigazgatóságok erdőhivatalaihoz, s mivel a család nyolc alkalommal követte őt a szolgálati helyére, így Rakoncay Zoltán az elemi iskoláit több településen végezte el.

Középfokú tanulmányait a miskolci Királyi Katolikus Fráter György minorita Gimnáziumban folytatta, ahol az érettségi vizsgáit is letette.

1949-ben felvételt nyert a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karára, Sopronba az erdőmérnöki szakra.

A sikerrel teljesített első félév után, a család anyagi körülményei, illetve a soproni ösztöndíjának és kollégiumi elhelyezésének ellehetetlenítése miatt külföldi ösztöndíjasnak jelentkezett. 1950-ben már a brassói Transsylvania Egyetem Erdészeti Karának hallgatója volt, ahol erdőmérnöki diplomáját 1954-ben szerezte meg, amelyet később a Soproni Erdőmérnöki Főiskolán honosított.

1954-ben a Dél-Mátrai Állami Erdőgazdaság Mátrafüredi Erdészetéhez került erdőművelési műszaki vezetőnek, majd 1955-ben már erdészvezető volt ugyanitt. 1956-ban az erdőgazdaság főmérnöki posztjára nevezték ki, melyet 1957-ig töltött be.

Ebben az évben összevonták a Dél-Mátrai és az Észak-Mátrai Erdőgazdaságokat, megalapítva a Mátrai Állami Erdőgazdaságot, ahol megtartva korábbi főmérnöki beosztását, igazgatóhelyettes lett.

Összesen tizenegy évig, 1965-ig szolgálta a mátrai erdőkét mindvégig alapos szaktudással, kiváló szakmai színvonalon, erőskezű, nagy munkabírású vezetőként, aki ugyanakkor nagyon sokat tett a beosztottjaiért, mindvégig megőrizve emberségét.

Ez a vezetői hozzáállás egész életútja alatt elkísérte.

1965-ben a megyei pártbizottsággal megromlott a viszonya és egyéb kreált politikai indokok miatt Földes László miniszterhelyettes, az Országos Erdészeti Főigazgatóság akkori vezetője, személyesen kereste fel és hívta el Budapestre dolgozni. Nehéz döntés volt részéről, de a felső vezetői nyomás hatására elvállalta a feladatot, és a Főigazgatóság erdőhasználati osztályvezetője lett.

Két éven keresztül lelkiismeretesen, aprólékos gondokkal dolgozott a mindennapi feladatokon, majd 1967-ben megszűntették a főigazgatóságot, létrehozva a korábbi minisztérium alapján a különböző szervezeti összevonásokból „csúcsmisztériummá” váló Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumot.

A korábbi főhatóság 200 fős állományából alig 80-an maradtak, de őt előléptették és az új szervezetben az Erdőrendezési Főosztály vezetését bízták rá.

Közben 1962 és 1966 között a budapesti Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen külkereskedelmi közgazdász mérnöki oklevelet szerzett.

A MÉM-ben betöltött pozíciójában a második világháború óta elhanyagolt erdészeti igazgatási szervezetet 1968-ban teljes mértékben átszervezte, 10 állami erdőrendezőseget hozva létre. Ezenkívül megalakította az Állami Erdőrendezősegek Műszaki Irodáját is. Az átszervezéseknek köszönhetően 1970-ben elérte, hogy a magyar erdőgazdálkodás történetben először, minden hazai erdőterület üzemtervezve lett, és minden üzemterv érvényben volt.

Az üzemtervi adatok alapján a vezetésével összeállították a háromkötetes Erdőleltárt, mely a Bedő-féle leírás óta nem készült, és megszerkesztették az Erdészeti, Vadászati és Faipari Címterét.

A lehetőségeket kihasználva az erdőfelügyelőségeket és az erdőrendezősegeket infrastrukturálisan és humán erőforrás oldalról is nagy mértékben fejleszette, megerősítette.

Személyi ellentétek és gazdasági érdekek keresztüztüében 1972-ben, tizennyolc évnyi államerdészeti szolgálat után eltávolították a minisztériumi posztjáról és kinevezték egy önálló főhatóságra, a korábban Tildy Zoltán vezetése alatt álló Természetvédelmi Hivatal államtitkári rangú elnökének, közvetlenül a Minisztertanács alá rendelve.

Súlyos szakmai, szervezeti, morális és emberi hiányosságokkal találta szembe magát. Nem volt az országnak nemzeti parkja, nem voltak a természetvédelemnek regionális szervei, hiányzott a nemzetközi háttér és kapcsolatrendszer.

Elsőként a hazai természetvédelmi intézményrendszer alapjainak felépítésébe kezdett és az előbb felsorolt hiányosságok megszüntetésére fordított óriási energiákat és rengeteg munkát.

1973-ban megalakult az ország első nemzeti parkja, a Hortobágyi Nemzeti

Park, létrejöttek a magyar természetvédelem első regionális szervezeti egységei, beindultak a nemzetközi kapcsolatok, jelentősen megnőtt a szakember létszám. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 1974-es megalapítása is neki köszönhető, amelynek bejegyzését ő járta ki a Minisztertanácsnál.

1975-ben megalakult a Kiskunsági Nemzeti Park, a Természetvédelmi Hivatal élén pedig – a hatékonyság jegyében – erősítette a természetvédelmi kategóriákat, országos és helyi jelentőségűekre osztva a természeti értékeket.

Az évtized végére harmincnál is több tájvédelmi körzet, közel száz országos és félezer helyi jelentőségű természetvédelmi terület létesült az országban, összesen 450 ezer hektáron, így a természetvédelem az ország területének 5 százalékára terjedt ki.

1978-79-ben az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal államtitkár-helyetteseként, majd általános elnökhelyetteseként felügyelte a hazai természetvédelmet.

1987-ben megalakult a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium (KVVM), amelyben Rakoncay Zoltán miniszterhelyettesként irányította tovább a természetvédelmet. Az 1991-ben megnyíló Fertő-Hanság Nemzeti Park előkészítését 1990-es – súlyos autóbalesetét követő – megalázó módú nyugdíjazásáig vezényelhette.

A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karán 1992-ben meghívták a megüresedett környezetügyet és egyben a természetvédelmet oktató tanszék vezetőjének, ahol 1996-ig egyetemi hallgatók százait oktatta. Oktatási tevékenységét folyamatosan, egészségi állapotának romlásáig művelte. Több száz szakmai tanulmány és több tucat szakkönyv szerzője.

1996-ban miniszteri biztosnak hívták vissza a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumba, ahol 1999-ig közel 100.000 hektár kiemelten védett terület kisajátítását irányította, az ország területének 1%-át vette állami tulajdonba és került a nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelésébe. Posztjáról 1999-ben mentették fel.

2003-ban Mádl Ferenc köztársasági elnöktől, egész életpályát átívelő, nemzetközileg is számon tartott tevékenysége elismeréseként személyesen vehette át a Magyar Köztársasági Éremrend Középkeresztje kitüntetését.

Az Országos Erdészeti Egyesületben általános alelnök, elnökségi tag, erdészettörténeti szakosztály tag volt. Az OEE szakmai életművét és emberi nagyságát 2008-ban Tiszteletbeli Tagsági Díszoklevél adományozásával ismerte el a debreceni vándorgyűlésen.

Országos Erdészeti Egyesület

(Források: Pápai Gábor – Gyökerek és Lombok 5. kötet, Vajna Tamás/Qubit.hu, Dr. Kovács Máttyás/termeszetvedelem.hu)